

WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2017/2018

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1-27).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora. Możesz korzystać z linijki.
5. W zadaniach zamkniętych wybierz zgodnie z poleceniem jedną lub dwie odpowiedzi i zaznacz ją/je znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki wyraźnie przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *BRUDNOPIS*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

--	--	--

**Etap:
rejonowy**

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	1	3	3	2	1	1	3	5	3	1	1	1	1	1	1	1	4	2	1	1	4	2	4	2	2	5	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																												

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Materiał źródłowy do zadania 1.

Obejmując z woli Narodu urząd (...), uroczystie przysięgam, że dochowam wierności postanowieniom Konstytucji, będę strzegł niezłomnie godności Narodu, niepodległości i bezpieczeństwa Państwa, a dobro Ojczyzny oraz pomyślność obywateli będą dla mnie zawsze najwyższym nakazem". Przysięga może być złożona z dodaniem zdania "Tak mi dopomóż Bóg".

Zadanie 1. (0-4)

Rozstrzygnij, czy zadania dotyczące tekstu przysięgi, który składa konstytucyjny organ władzy obejmując urząd, są prawdziwe czy fałszywe. Zaznacz odpowiednio P- prawda, F- fałsz.

A.	Tekst przysięgi, zacytowanej w materiale źródłowym, składa organ władzy, którego wybór odbywa się w wyborach pięcioprzymiotnikowych.	P	F
B.	Urząd, który składa przysięgę zacytowaną w materiale źródłowym, obejmuje osoba, która została wybrana przez Naród większością 3/5 głosów.	P	F
C.	Przysięga, zacytowana w materiale źródłowym, zostaje złożona przed Zgromadzeniem Narodowym.	P	F
D.	Ważność wyboru, organu składającego przysięgę zacytowaną w materiale źródłowym, stwierdza Państwowa Komisja Wyborcza.	P	F

Materiał źródłowy do zadania 2.

Jest to system, w którym może, co prawda działać wiele partii, ale tylko dwie spośród nich mają realne szanse zdobycia władzy. System ten stwarza korzystne warunki do stabilizacji i zrównoważenia systemu politycznego. W takim systemie politycznym tylko marginesowe znaczenie mogą mieć ugrupowania zarówno małe, jak i skrajne, z lewicy czy prawicy. System nie opiera się na koalicjach.

Źródło: Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych, pod red. K.A. Wojtaszczyka, W. Jakubowskiego, Warszawa 2003, str. 275

Zadanie 2. (0-1)

Podaj nazwę systemu partyjnego, o którym mowa w materiale źródłowym.

Nazwa systemu-

Materiał źródłowy do zadania 3.

Badanie opinii społecznej: Preferencje wyborcze Polaków.

Dane w procentach

Źródło: IBRIŚ dla „Rzeczypospolitej”, badanie CATI przeprowadzono w dn. 18–19.07. na grupie 1100 osób

Źródło: http://wolnosc24.pl/wp-content/uploads/2017/07/sondaz_lipiec_2017_wolnosc24pl.jpg

Zadanie 3. (0-3)

Rozstrzygnij, czy zdania dotyczące ugrupowań politycznych, które przedstawiono w materiale źródłowym są prawdziwe czy fałszywe. Zaznacz odpowiednio P - prawda, F - fałsz.

A.	Koalicję rządową w obecnej kadencji Sejmu RP tworzą kluby parlamentarne PiS i Kukiz'15	P	F
B.	Opozycję parlamentarną wobec większości tworzącej rząd stanowi między innymi SLD.	P	F
C.	Wszystkie ugrupowania przedstawione w materiale źródłowym mają swoich przedstawicieli w sejmie obecnej kadencji.	P	F

Zadanie 4. (0-3)

Dopisz do podanych liter organ władzy, którego kompetencję przedstawia artykuł konstytucji.

Art. 95.

(A)... sprawuje kontrolę nad działalnością Rady Ministrów w zakresie określonym przepisami Konstytucji i ustaw.

Art. 137.

(B)... nadaje obywatelstwo polskie i wyraża zgodę na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego.

Art. 146.

W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach (C)... w szczególności:

1) zapewnia wykonanie ustaw.

A-

B-

C-

Materiał źródłowy do zadania 5.

A) Zasada zakłada, że koniec kadencji przerywa ciągłość prac parlamentarnych, a wszelkie inicjatywy, znajdujące się na poszczególnych etapach trybu rozpatrywania, ale przed ostateczną decyzją parlamentu, uważa się za jakby „odrzucone”, czyli, że Sejm i Senat nowej kadencji nie przejmują „dorobku” poprzedniej kadencji.

Źródło: na podstawie Prawo Konstytucyjne RP, pod red. Pawła Sarneckiego, str. 245.

B) Konstytucja ustanawia zasadę, zgodnie z którą zakończenie kadencji parlamentu następuje dopiero w przeddzień zebrania się nowo wybranych posłów na pierwszym posiedzeniu izby, oznacza to wyeliminowanie tzw. przerwy międzykadencyjnej.

Źródło: na podstawie Prawo Konstytucyjne RP, pod red. Pawła Sarneckiego, str. 242.

Zadanie 5. (0-2)

Podaj nazwy zasad, które opisano w materiale źródłowym.

A) Nazwa zasady-

B) Nazwa zasady-

Materiał źródłowy do zadania 6.

Źródło: <http://gfx.archiwum.radiozet.pl/var/radiozetv3/storage/images/wiadomosci/kraj/-kieruje-apel-do-opozycji-00035143/1691848-1-pol-PL/.jpg>

Przewodniczący polskiego parlamentu. Prowadzi obrady, w porozumieniu z wicemarszałkami i Konwentem Seniorów ustala porządek obrad.

Źródło: Słownik szkolny, Wiedza o społeczeństwie, Wydawnictwo Zielona Sowa, str. 140.

Zadanie 6. (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

W materiale źródłowym przedstawiono:

- A) Prezydenta RP
- B) Marszałka Sejmu
- C) Prezesa Rady Ministrów
- D) Prokuratora Generalnego

Materiał źródłowy do zadania 7.

Art. 154.

1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.
2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Wotum zaufania Sejm uchwała bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Zadanie 7. (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

W przypadku niepowołania rządu w powyżej opisanym kroku premiera będzie

- A) wybierał sejm
- B) wskazywał senat
- C) powoływał Prezydent RP
- D) wybierało Zgromadzenie Narodowe

Materiały źródłowe do zadania 8.

Kodeks Wyborczy[fragment]

Art. 256.

Do (A)..... wybiera się (....) według zasady większości.

Art. 260.

§ 1. W celu przeprowadzenia wyborów do (A)..... tworzy się jednomandatowe okręgi wyborcze.

§ 2. Okręg wyborczy obejmuje część obszaru województwa. Granice okręgu wyborczego nie mogą naruszać granic okręgów wyborczych utworzonych dla wyborów do Sejmu.

Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d1/Senat_RP_okr%C4%99gi.svg/800px-Senat_RP_okr%C4%99gi.svg.png

Zadanie 8. (0-3)

A. Podaj nazwę organu władzy, który oznaczono w materiale źródłowym literą A.

Nazwa-

B. Podaj z ilu przedstawicieli się składa.

Liczba przedstawicieli-

C. Podaj nazwę rodzaju władzy, której funkcje sprawuje.

Nazwa rodzaju władzy -

Zadanie 9. (0-5)

Uzupełnij tekst dotyczący procesu uchwalania ustawy. Dopisz do podanych liter nazwy właściwych pojęć.

Art. 118.

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i (A)... (**podmiot władzy wykonawczej**)
2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.

Art. 119.

1. Sejm rozpatruje projekt ustawy w (B)... (**liczba czytań**) czytaniach.

Art. 120.

Sejm uchwała ustawy (C)... (**rodzaj większości**) większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość.

Art. 121.

1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje (D)... (**organ konstytucyjny**)

Art. 122.

1. Po zakończeniu postępowania określonego w art. 121 Marszałek Sejmu przedstawia uchwaloną ustawę do podpisu (E)... (**organ konstytucyjny**)

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

Materiały źródłowe do zadania 10.

A. Polega na możliwości samodzielnego ustalania przez Sejm stanu faktycznego w sprawach dotyczących Rady Ministrów oraz podporządkowanej mu administracji, a także podstawowych dziedzin życia społecznego i porównywania go ze stanem nakazanym przez prawo.

B. Polega na bezpośrednim powoływaniu i odwoływaniu organów konstytucyjnych państwa oraz osób, które wchodzi w skład tych organów.

C. Polega na stanowieniu, w drodze procedury legislacyjnej, aktów prawnych – ustaw decydujących o zasadach funkcjonowania podstawowych dziedzin życia obywateli.

Źródło: <http://opis.sejm.gov.pl/funkcjesejmu.php>

Zadanie 10. (0-3)

Podaj nazwy funkcji sejmu polskiego, do których odnoszą się powyższe opisy.

- A) Funkcja-
- B) Funkcja-
- C) Funkcja-

Materiał źródłowy do zadania 11.

W Polsce budżet jest uchwalany w formie ustawy na okres roku, który pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Następnie jest ogłaszany w Dzienniku Ustaw jako ustawa i staje się wówczas aktem prawnym umożliwiającym organom wykonawczym jego realizację.

Źródło: <https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika>

Zadanie 11. (0-1)

Podaj nazwę konstytucyjnego organu państwa, który przygotowuje projekt ustawy, o którym mowa w materiale źródłowym.

Nazwa-

Materiał źródłowy do zadania 12.

To organ władzy sądowniczej, który egzekwuje odpowiedzialność najwyższych organów i urzędników państwowych za naruszenie Konstytucji lub ustawy, w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania

Źródło: <http://www.infor.pl/prawo/encyklopedia-prawa/t/272231.html>

Zadanie 12. (0-1)

Podaj nazwę organu władzy sądowniczej, który przedstawiono w materiale źródłowym.

Nazwa organu-

Materiał źródłowy do zadania 13.

Zgodnie z art. 198 ust.1 Konstytucji RP odpowiedzialność, przed tym organem ponosić mogą członkowie Rady Ministrów oraz osoby, którym Prezes Rady Ministrów powierzył kierowanie ministerstwem. Odpowiedzialność ta, w odróżnieniu od odpowiedzialności politycznej, ma zawsze charakter indywidualny.

Źródło: Prawo Konstytucyjne RP, pod red. Pawła Sarneckiego.

Zadanie 13. (0-1)

Podaj nazwę rodzaju odpowiedzialności, o której mowa w materiale źródłowym.

Nazwa-

Materiał źródłowy do zadania 14.

Źródło: <http://stopnop.com.pl/wp-content/uploads/2016/11/nil.jpg>

Zadanie 14. (0-1)

Podaj nazwę rodzaju samorządu, który przedstawiono w materiale źródłowym.

Nazwa rodzaju samorządu -

Materiał źródłowy do zadania 15.

Opiera się na założeniu, że zadania, które mogą być realizowane przez jednostkę nie powinny być realizowane przez państwo. Państwo nie może zastępować działań poszczególnych osób, czy instytucji państwowych. Pomagać może, jeśli nie są one w stanie zrealizować określonych zadań. Należy pamiętać, że pomoc ma polegać na wspieraniu, nie powinno się natomiast wyręczać. Złożeniem pomocy jest nie ingerowanie w sprawy, z którymi poszczególne jednostki są w stanie poradzić sobie same, a jedynie wsparcie tam gdzie pomoc jest niezbędna.

Źródło: <http://www.infor.pl/prawo/konstytucja/omowienie-konstytucji/76857,w-Konstytucji-Rzeczypospolitej-Polskiej.html>

Zadanie 15. (0-1)

Podaj nazwę zasady, o której mowa w materiale źródłowym.

Nazwa zasady-

Material źródłowy do zadania 16.

To proces przenoszenia uprawnień związanych z podejmowaniem decyzji przez centralne ośrodki kierownicze na podległe organy. W państwie demokratycznym oznacza ograniczenie zakresu władzy aparatu państwowego na rzecz samorządu terytorialnego, którego samodzielność i uprawnienia są ustawowo zagwarantowane.

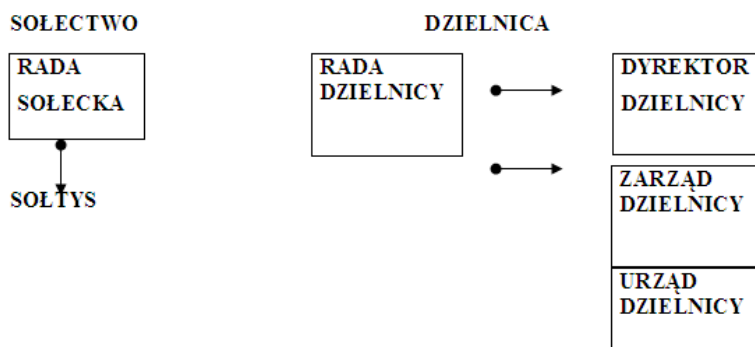
Źródło: <https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=11&ved=0ahUKEwiP8ongrvbXAhVFYVAKHagCKI4ChAWCC0wAA&url=http%3A%2F%2Fpu.iwp.pl%2F%2CNDYzNDcxMTUsNzA3ODAw%2C%2C8...doc&usg=AOvVaw1UgVaABatcqShfqdc0q4q4>

Zadanie 16. (0-1)

Podaj nazwę zasady, o której mowa w materiale źródłowym.

Nazwa zasady-

Material źródłowy do zadania 17.

Źródło: http://www.wos.org.pl/solectwo_dzielnica.gif

Zadanie 17. (0-1)

Podaj ogólną nazwę jednostek samorządowych, które przedstawiono w materiale źródłowym.

Nazwa jednostek-

Materialy źródłowe do zadania 18.

A)

Źródło: https://www.google.pl/search?biw=1366&bih=656&tbm=isch&q=&sa=X&ved=0ahUKEwiXtKjUtvbXAhWSZVAKHWF6AqcQhyYIKg#imgsrc=8a52_l30DcTWYM

B)

Źródło: http://cdn31.se.smcloud.net/t/photos/t/532307/_25993833.jp

C)

Źródło: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/ce/Polska.jpg>

Zadanie 18. (0-4)

Uzupełnij tabelę, wpisując właściwe nazwy organów oraz rodzaj administracji, które wydają przedstawione wyżej dokumenty.

Dokument	Organ wydający	Rodzaj administracji
A	1.	samorządowa
B	prezydent	2.
C	3.	4.

Materiał źródłowy do zadania 19.

Członkostwo w Sojuszu jest filarem bezpieczeństwa Polski. Jest to ocena podzielana przez wszystkie główne ugrupowania polityczne w Polsce. Polska należy do jednych z najbardziej zaangażowanych krajów sojuszu. Polskie siły zbrojne były w znacznym stopniu zaangażowane w operacje wojskowe. Wspólnie z pozostałymi krajami kształtujemy polityczne dyskusje dotyczące przyszłości i roli Sojuszu. Kolektywna obrona wyrażona w artykule 5 Traktatu Waszyngtońskiego oraz solidarność sojusznicza stanowią dla Polski jedne z najważniejszych wartości. Głównym celem Polski jest wzmacnianie jedności Sojuszu oraz jego zdolności obronnych. Rząd Polski opowiada się konsekwentnie także za utrzymaniem jednakowo wysokiego poziomu bezpieczeństwa dla wszystkich członków bez względu na ich położenie geograficzne.

Źródło: http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/polityka_bezpieczenstwa/nato/nato

Zadanie 19. (0-2)

1. Podaj pełną polską nazwę organizacji, o której mowa w materiale źródłowym.

Nazwa-.....

2. Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Polska stała się członkiem organizacji, o której mowa w materiale źródłowym w:

- A) 2004r.
- B) 1991r.
- C) 1999r.
- D) 2007r.

Materialy źródłowe do zadania 20.

Źródło: <https://static.prsa.pl/images/2b711aa0-e020-4e15-a0a4-bf8ffa72f837.jpg>

W skład Rady Bezpieczeństwa wchodzi piętnaście państw, z których pięć (Chiny, Francja, Rosja, USA i Wielka Brytania) posiada status stałych członków. Pozostałe dziesięć państw wybieranych jest przez Zgromadzenie Ogólne na kadencję dwuletnią, przy czym co roku wybieranych jest pięciu niestałych członków.

Źródło: http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/_informacje_ogolne/

Zadanie 20. (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Polska w 2017 roku została wybrana:

- A) Członkiem ONZ B) Stałym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ C) Niestalym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ

Materialy źródłowe do zadania 21.

A)

Źródło: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSLbET7v3TKHbIWMak86HUae49iMHDEeQZCy8DDwH7HEdyKHYMR>

B)

Źródło: <http://www.msz.gov.pl/resource/b35512d9-5a3a-4eec-b2be-9dd2034b3231:JCR>

Instytucja państwowa

Misja dyplomatyczna najwyższego stopnia; także lokal lub budynek przez nią zajmowany.

Źródło : <https://encyklopedia.pwn.pl/encyklopedia/.html>

Zadanie 21. (0-1)

Uzupełnij zdanie wpisując właściwą literę

Powyższa definicja odpowiada instytucji przedstawionej w źródle

Zadanie 22. (0-4)

Do podanych przepisów konstytucji RP dopisz nazwy zasad działania sądów w Polsce.

	Artykuł Konstytucji RP	Nazwa zasady
A.	Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz.	
B.	Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.	
C.	Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.	
D.	Sędzia nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów.	

Zadanie 23. (0-2)

Podaj nazwę rodzaju szczególnych uprawnień, przysługujących posłom, o których mowa w poniższych artykułach.

Art. 105.

1. Poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania, ani po jego wygaśnięciu. Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zgodą Sejmu.

A) Nazwa-

Art. 105.

2. Od dnia ogłoszenia wyników wyborów do dnia wygaśnięcia mandatu poseł nie może być pociągnięty bez zgody Sejmu do odpowiedzialności karnej.

B) Nazwa-

Zadanie 24. (0-4)

Na podstawie Prawa konstytucyjnego RP pod red. Pawła Sarneckiego rozstrzygnij, czy poniższe zdania dotyczące Marszałka Sejmu RP, są prawdziwe, czy fałszywe. Zaznacz odpowiednio P - prawda, F - fałsz.

Marszałek Sejmu

A.	Tymczasowo zastępuje Prezydenta RP, gdy urząd jest nieobsadzony lub głowa państwa nie może wykonywać swych obowiązków.	P	F
B.	Przewodniczy Sejmowi, ale nie jest przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego.	P	F
C.	Dysponuje prawem złożenia wniosku do Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego konstytucyjności aktu normatywnego.	P	F
D.	Ma wyłączne prawo wnioskowania o odwołanie Rzecznika Praw Obywatelskich.	P	F

A) Szef sejmowej Komisji Zdrowia Bartosz Arłukowicz zwołał na poniedziałek specjalne jej posiedzenie dotyczące rezydentów. Zaprosił na nie ministra zdrowia Konstantego Radziwiłła, przedstawiciela Ministerstwa Finansów i Kancelarii Premiera. – W związku z tym, że rząd nie widzi protestu rezydentów, którzy zostali pozostawieni samym sobie, postanowiłem poprosić pana ministra o wyjaśnienie, czy i jak zamierza rozwiązać problem – mówi Arłukowicz.

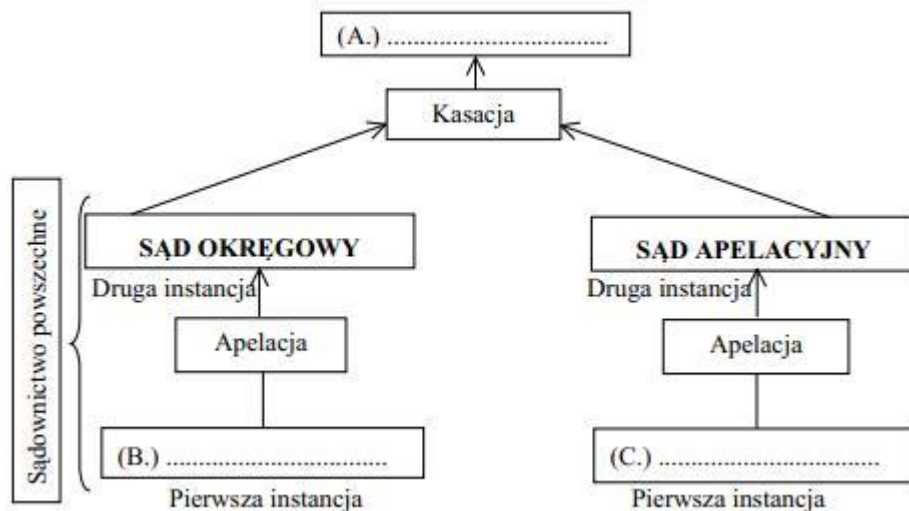
Źródło: <http://www.rp.pl/Lekarze-i-pielegniarki/310099963-Lekarze-Komisja-Zdrowia-o-sytuacji-rezydentow.html>

B) Komisja do sprawy Amber Gold zdecydowała o złożeniu zawiadomień do prokuratury wobec sześciu świadków przesłuchanych w tak zwanym wątku lotniczym tej sprawy. Członkowie komisji zdecydowali też, że wyślą do prokuratury materiały dotyczące przesłuchania Michała Tuska - ale bez formułowania wniosków.

B) Nazwa rodzaju komisji-

	Opis	Nazwa organu
A.	Ciało kolegialne, składające się z Marszałka i wicemarszałków, ustala plan pracy izby.	
B.	Zapewnia współdziałanie klubów parlamentarnych, jego funkcjonowanie służyć ma wzajemnemu porozumiewaniu się frakcji działających w sejmie.	

27.1. Uzupełnij schemat organizacji sądownictwa i procedur procesowych w Rzeczypospolitej Polskiej, wpisując w wyznaczone miejsca nazwy właściwych sądów.

27.2.2 Sądem powszechnym, orzekającym zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji jest sąd oznaczony literą